

Britanijos LIETUVIŠ

Nr. 48 (226)

Londonas 1951 m. Gruodžio 7 d.

PASKIRAS NUMERIS 10 PENŲ

„BRITANIJOS LIETUVIŠ“, savaitinis laikraštis.
Laidžia — D. Britanijos Lietuvos Sąjungos Centro
Valdyba, — 43, Holland Park, London, W. 11. —
Telef. PARK 9699. Redaguoja Redakcinė Kolegija:
M. Bajorinas, J. Senkus, B. Daunoras. REDAKCIJA
— raštus talso bei trumpina savo nužiūra. Nesu-
naudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei
nepridetas pašto ženklas. — ADMINISTRACIJA:
prenumeratos kaina: D. Britanijoje trims mėn —
10 šil. Užsienyje: metams — 5 U. S. A. doleriai.
SKELBIMAI: Spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šil.
ADRESO PAKEITIMAS 1 šilingas.

„THE LITHUANIAN WEEKLY“

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

V METAI

SAVAITĖS APŽVALGA

Vakarų ofenzyva prieš komuniz-
mą kiekvieną dieną stiprėja ir da-
rosi agresyvesnė. Tą aiškiai gali
pamatyti kiekvienas politinių įvy-
kių stebėtojas. Ir dėl to, jeigu reik-
tų trumpai atsakyti į klausimą,
kas svarbiausia įvyko pasauly sa-
vaitės bėgyje — atsakymas būtų:
šalto karo sustiprintas tęsimas
prieš Sovietų Sąjungą Korėjoje,
Paryžiuje, Londone, Vašingtone,
Strasburge, Vid. Rytuose ir Azijoje.
Ši tema dominuoja JTO-jos sesijoje
Paryžiuje, Europos Tarybos pesė-
džiuose Strasburge, taikos derybose
Korėjoje, Vokietijos kanclerio vizitas
Londone, Britanijos kolonijų mini-
sterio vizitas Malajuose ir t.t. Va-
karų karinis sustiprėjimas neabe-
jotinai davė daugiau drąsos demo-
kratijoms palmti šaltojo karo ini-
ciatyvą į savo rankas ir užimti
ofenzyvinę poziciją.

NUSIGINKLAVIMO DERYBOS PARYŽIUJE

Iš JTO-jos posėdžių eigos aiškiai
matyti, kad vakarai nutarė neleisti
Rusijai turėti propagandos mono-
polį. Vien tik propagandos sumeti-
mė ir buvo pasiūlytas nusiginkla-
vimo planas, nes ne vienas rimtas
asmuo negalvojo, kad tas planas
būtų Rusijos priimtas. Tiksias buvo
užkirsti Sovietams kelią reklamuo-
tis esant taikos šalininkais.

Rusijos ir Vakarų pasiūlyti nusi-
ginklavimo planai vienas nuo kito
skiriasi kaip vanduo nuo ugnies.
Svarbiausias skirtumas glūdi tame,
kad Rusija pirmąjį eilę reikalauja
uždrausti atomines bombas ir tik
tada eiti prie kitos rūšies ginklų
sumažinimo, tuo tarpu Vakarai
reikalauja pradėti nuo loventen-
nių ginklų ir kariuomenės apribo-
jimo ir paskutinę vietą priieiti
prie atominių ginklų.

Skirtumas tarp Vakarų ir So-
vietų nusiginklavimo planų išlygi-
ti Pakistanas, Sirija ir Irakas pa-
sitiū sudaryti specialią komisiją
didžiųjų valstybių. Vakarų valsty-
bės tą pasiūlymą tuojau priėmė,
bet Rusijos nuomonė buvo ilgą
laiką nežinoma. Pagaliau, pereitą
penktadienį, Višinskis prabilėjo
ir, visų nustebimui, sutiko su tokios
komisijos sudarymu. Tokiu būdu
ir buvo sudaryta komisija iš Ru-
sijos, Britanijos, Prancūzijos ir
Amerikos atstovų ir jau turėjo ke-
letą posėdžių. Kad išvengus anks-
tyvesnių pakartotinių pavyzdžių,
kada derybos su Rusija nusitęsavo
be galo ilgai, komisijai buvo įsakyta
baigti darbą iki gruodžio 10 d. Tai
komisijai pirmininkauja p. Nervo,
sesijos prezidentas. Posėdžiai yra
slapti, bet po posėdžių delegacijos
padaro spaudos konferencijas, per
kurias pasako apie posėdžių eigą.

Atrodo, kad šitokia būklė turėtų
duoti optimizmo JTO-jos delega-
tams, nes pagaliau Višinskis ištare
ta brangų žodį „taip“. Optimizmo
tačiau nėra, nežūrint dar ir to, kad
Višinskis taip pat davė principinį
sutikimą atiduoti atominius gink-
lus tarptautinės kontrolės komi-
sijai, kuri veikėtų Saugumo Tarybos
prižiūroje, bet kur Rusija sutinka
neavartoti veto teisės. Mažai atstovų
tiki, kad šitie du Sovietų „taip“ ga-
lės duoti kokių nors praktiškų re-
zultatų. Toks abejojimas yra nese-
bėtinai sprendžiant iš tos pačios
Višinskio kalbos, kada jis tuojau
pat puolė Vakarų, kaltindamas juos
melagystėmis, apgavystėmis ir t.t. Pagal Višinskį, Rusijos kari-
nės pajėgos sudarantios mažiau
negu pusę Amerikos, Britanijos ir
Prancūzijos karinių pajėgų. Pasira-
šykite mūsų nusiginklavimo pasiū-
lymą, kvietė Rusijos užs. reik. mi-
nisteris. Ir visi tada galėsite tai
patikrinti, ir Sovietai suteiks skai-

lines iki paskutinio kulkosvaldžio
ir iki paskutinio kareivio.

Si paskutinė Višinskio serenada
vargiai ar ką apgaus. Pasirašyti
Sovietų nusiginklavimo planą,
reikštų sunaikinti visas atomines
bombas, ir tik po to Rusija teiksis
duoti žinias apie save. Aišku, kad
be atominės bombos Vakarai būtų
bejėgiai šiuo metu pasipriešinti Ru-
sijai ir taip pat aišku, kad Ameri-
ka tokias savizudybės nesutiks pa-
daryti. Tuo labiau kad Vakarų Eu-
ropos apginklavimui gresia pavojai
iš ekonominės pusės. Paryžiuje ta-
rėsi tuo reikalu 12 Atlanto Pakto
valstybių finansų ministrai, pir-
mininkaujant Trumano specialiam
atstovui Harrimanui. Jie priėjo iš-
vados, kad Europos ginklavimosi
planas 1952 metams turės būti su-
mažintas, jei nebus gauta finansi-
nės paramos iš Amerikos. Kariniai
Europos reikalavimai suėjo į kon-
fliktą su ekonominiais valstybių
pajėgumais. Ir bijoma, kad Ameri-
ka vargiai ar galės daug kuo šlame
reikale pagelbėti, nes kongresas
yra nelinkęs daugiau pinigų dova-
noti Europai. Tik Prancūzija buvo
išgelbėta iš rimtos finansinės kri-
zės. Amerika paskyrė jai 400 mil.
dolerių iš Europai skirtų pašalpų ir
dėl to Prancūzijai nereikės vykdyti
anksčiau paskelbto importo suvar-
žymų. Prancūzijos būklė tačiau ge-
rokai skiriasi nuo kitų valstybių.
Mat tie skirti pinigai teko Prancū-
zijai kaip atlyginimas už karinės
lengvatos Amerikai, kaip aerodro-
mai, uotsai, aprūpinimas Amerikos
kareivių maistu, kareivi.ėn.ėis ir p.
Abejojama, ar panaši dovana bus
paskirta Britanijai, nes čia Ameri-
kos kariniai reikalavimai yra ma-
žesni.

Prieš paliekant Paryžiuje, reikia
dar pabėsti ir Vokietijos reikalus.
Jau anksčiau JAV, Britanija ir
Prancūzija pasiūlė rezoliuciją pas-
kirti JTO-jos komisiją laisyti rin-
kimų visoj Vokietijoje galimamams
iširti. Komisija turėtų ypatingai
atkreipti dėmesį į konstitucinius
įstatymus, liečiančius asmens žo-
džio, spaudos ir susirinkimų laisvę,
politinių partijų laisvę, teismus, po-
liciją ir administraciją. Į tą komi-
siją negali įeiti 4 okupuojančios
valstybės bei vakarų ir rytų Vokie-
tijos atstovai. Tačiau JTO-jos poli-
tinis komitetas, kuris tą rezoliuciją
svarsto, nutarė pakviesti kaip ry-
tų, taip ir vakarų Vokietijos vyriaus-
ybės pareikšti savo nuomonę. Prie-
š vietų atstovus Malikas balsavo prie-
š pasiūlymą, sakydamas, kad Vo-
kietijos reikalus gali svarstyti tik
okupuojančios valstybės, o ne JTO-
ja. Dėl to ir manoma, kad rytų Vo-
kietija to pakvietimo nepriims. Iš
viso nėra vilties, kad iš to viso bi-
nio kas nors konkrečiau išeity. Ir
vakarų rezoliuciją reikia laikyti tik
kaip dar vieną šūvį, paleistą vedant
šaltojo karo ofenzyvą prieš komu-
nizmą. Galimas dalykas, kad So-
vietai duos kontra pasiūlymus ar
kaip nors kitaip iš to išsisukinės,
nes jie yra rimtai susirūpinę dėl
numatomo vak. Vokietijos apgink-
lavimo.

ADENAUERIS LONDONE

Tais ir kitais reikalais vak. Vo-
kietijos kancleris Dr. Adenaueris
pirmadienį atvyko į Londoną, bri-
ūjų vyriausybės pakviestas. Vizito
tikslas, pareikšė kancleris, yra pa-
gerinti santykius tarp Britanijos ir
Vokietijos ir aptarti rūpimus klaui-
simus, kaip Europos kariuomenę,
saugumą, finansus ir t.t. Spre-
džiant iš labai plačiai suruošto jam
priėmimo, Britanija duoda daug
reikšmės tam vizitui. Adenaueris
tarėsi su Churchilliu ir užs. reik.
min. Edeniu, matėsi su kitų partijų

vadais ir pasakė kalbą visų partijų
parlamentarams. Lankėsi provinci-
joje ir turėjo priėmimų bei pasitari-
mų. Penktadienį Anglijos karalius
priėmė Vokietijos kanclerį. Šis Ade-
nauerio vizitas yra pirmas per pas-
kutiniuosius dvidešimt metų. Pas-
kutinį vizitą padarė Dr. Brüningas.

Kaip Vokietija, taip ir Britanija
jaučia, kad nesutarimai tarp tų
dviejų valstybių praėity buvo abiem
labai kenksmingi: paskutiniai du
karai pirmąjį eilę vyko tarp Brita-
nijos ir Vokietijos ir abi valstybės
žliaurai nukentėjo. Prieš tai Vokie-
tija ir Britanija buvo galingiausios
ir pajėgiausios šalys pasaulyje, gi
šandien yra viena okupuota, o ki-
ta finansiniai išvarginta ir nustum-
ta į antraeilę valstybių vietą. Si-
teks galvojimas ir priveda prie iš-
vados, kad draugystė tarp Britani-
jos ir Vokietijos tik gero gali atne-
sti abiem kraštams.

Trumpam dar grįšime į Paryžiuje,
kad paminėti JTO-jos rezoliuciją
Jugoslavijos reikalu. Kaip prisime-
name, Jugoslavija apkaltino Sovietų
satelitus agresyviniais veiksmais
prieš Jugoslaviją ir kariuomenės
koncentravimu prie sienos. JTO-jos
tuo reikalu priėmė labai sušvelni-
tą rezoliuciją, kviečiant satelitus
taikingai derybų būdu spręsti gin-
čo klausimus su Jugoslavija. Tas,
žinoma, yra lygus nuliui, nes ta
rezoliucija taip ir liks JTO-jos
bylose.

EUROPOS TARYBA — STRASBURGAS

Iš Strasburgo, kur vyksta Euro-
pos Tarybos (parlamento) posė-
džiai, šią savaitę jokių svarbesnių
žinių nebuvo gauta. Posėdžius do-
minavo ekonominiai Europos sun-
kumai ir Europos valstybės klau-
simas. Buvo pripažinta, kad jei Eu-
ropa nori išsilaikyti pajėgiu ekono-
miniu vienetu, yra reikalinga pa-
keiti gamybą 25% per ateinančius
penkis metus. Jei to nebus padary-
ta, tada Europoje neišvengiamai tu-
rės sumažėti gyvenimo standartas,
nuo ekonominių krizių nebus gali-
ma apsisaugoti ir nebus galima ap-
sieiti be nuolatinės Amerikos para-
mos. Ypač daug susirūpinimo kelia
anglies trūkumas ir visos valstybės,
o ypač Britanija, yra raginama
daugiau padaryti šioje srityje.

Kalbant apie Europos vienybę,
da svarbiausi dalykai iškyla aišk-
tėn, tai Europos Federacija ir Eu-
ropos kariuomenė. Britanija atsi-
sakė eiti į abų, o be Britanijos tie
du dalykai yra neįgyvendinami.
Britanijos užimta pozicija tuo rei-
kalu labai nuvylė kontinentines
valstybes, kurios tikėjosi palankes-
nio atsiėsimio į tuos reikalus iš
konservatorių. Šis reikalas dar kar-
tą aiškiai įrodė, kad Britanijos už-
sienio politika yra ta pati, nežūrint
kokią partiją valdytų krašte.

VIDURINIAI RYTAI — EGIPTRAS

Siame teatre Egiptas buvo dėme-
sio centru. Po ilgokos pertraukos,
neramumų kanalo zonoje vėl užsi-
leposnojo savaitės pradžioje. Pir-
madienį kilo rimti ir aštrūs susirū-
nimai prie Suezio tarp Egipto poli-
cijios ir civilių ir britų kariuomenės.
Per susisaujimą 15 asmenų žuvo ir
62 buvo sužeisti. Aukų buvo ir britų
ir egiptiečių. Susisaujimai atsi-
naujinio antradienį, kada vėl buvo
nemažas skaičius užmuštų. Britai
apkaltino Egipto policiją, kuri britų
karius neišprovokavo užpuolė.
Britų karo vadas tarėsi su Egipto
gubernatorium ir įspėjo, kad bus
imtasi reikalingų priemonių tvar-
kai atstatyti, jei panašūs incidentai
pasikartos. Britų kariai užblokavo
visus kelius į Suezą ir pravežti ga-
lima tik maisto produktus ir pačius

reikalingiausius dalykus. Kaire įvy-
ko keletas demonstracijų.

Nežūrint šių incidentų, kores-
pondentai praneša, kad Egipto po-
litiniai suoksniai pradeda šalčiau
galvoti apie santykius su Britanija
ir vakarų pasiūlytą vid. rytų gyny-
bos planą. Ne visos arabų valsty-
bės pritarė Egipto užimtai pozicijai,
nors Irako regentas ir pareiškė, kad
Irakas, nesilms jokių gynybos pa-
reigų, išskyrus tas, kurios liečia pa-
ties Irako apsaugą. Jis taip pat pa-
žadėjo paremti arabų lygą ir Egipto
aspiracijų įgyvendinimą.

Alyvos šaltiniai vėl iškilo į aikštę.
Šiuo metu Persijos kalmynystėje
Kuvaite. Ten vakarams pasisekė
susitarti su Kuvaite šelku dėl aly-
vos šaltinių eksploatacijos. Anglų-
amerikiečių bendrovės pradžioje
dalintis pelnu lygiomis su šelku.
Geros žinios atėjo iš Indijos ir Bur-
mos. Anglų ir amerikiečių alyvos
b-vės gavo koncesijas statyti Indi-
joje alyvos rafinerijas, kurios pada-
rys Indiją nepriklausoma nuo Per-
sijos alyvos. Anglai taip pat susi-
tarė su Burma dėl alyvos šaltinių
eksploatacijos.

MALAJAI

Britanijos kolonijų ministeris
Lytteitonas lankosi Malajuose tik-
slu iš arčiau susipažinti su komu-
nistų vedamu teroru ir rasti bū-
dų, kaip geriau ir greičiau atstatyti
tvarką. Jis lanko įvairias vietas
karinės apsaugos lydimas ir tarėsi
su įvairių tautybių atstovais, Kova
prieš terorą yra tuo sunki, kad
kraštas yra labai tinkamas tokios
rūšies karui ir kad yra labai sunku
pasitikėti gyventojais, nes nežinia,
kieno pusę jie remia. Kiniečių at-
stovai prašė, kad jiems būtų leista
turėti savo policiją. Iki šiol to ne-
buvo leista, nes daugumą komunis-
tų banditų sudaro kiniečiai. Visos
tautybės prašė daugiau ginklų.
Lytteitonas pradžioje, kad bus kre-
pliamas kuo didžiausias dėmesys
terorui išnaikinti. Jis taip pat
pakartojė Britų pažadą duoti Mala-
jams nepriklausomybę, kai bus at-
statyta tvarka krašte.

KOREJA

Vos susitarus dėl demarkacijos,
taikos derybos užkluvo naujus
sunkumus Komunistai pas priešino
alijantų reikalavimui, kad būtų su-
daryta tarptautinė komisija, kuri
prižiūrėtų paliaubų vykdymą. Va-
karai reikalauja, kad paliaubų me-
tu abi šalys nestiprintų savo kari-
nių pajėgų. Klek vėliau komunistai
nusileido, bet pareikalavo, kad prie-
žiūros komisija būtų sudaryta iš
neutralių valstybių, ir kad komu-
nistams būtų leista taisyti ir sta-
tyti aerodromus, nors jie ir sutiko
nestiprinti karinių pajėgų. Prie
šito derybos ir apsisotjo, rašant
šias eilutes. Kariniai veiksmai Ko-
rejoje tebesitęsia.

Pačioj Kinijoje tuo tarpu keleta
katalikų vienuolių buvo nuteistos
iki 5 metų kalėjimu už neva tai jų
žinioj esančių vaikų kankinimą ir
žudymą. Teismas buvo viešas ir
transliuojamas per radio. Po teis-
mo vienuolis buvo vedamos gatvė-
mis, miniomis šaukiant „šalinkime
vakariečius“.

Gi savo žiemos rezidencijoje Sochi,
Kaukaze, Rusijos diktatorius turėjo
nepaprastą pasitarimą su svarbiau-
siais Sovietų vadais. Be paties Sta-
lino, pasitarime dalyvavo Moloto-
vas, NKVD vadas Beria, vicepre-
mjeras Malenkovas, „Atlanto fronto“
operacijų vadas maršalas Bulgani-
nas ir karo min. maršalas Vasiljev-
skis, kuris nėra Politbiuro narys.
Spėjama, kad pasitarimų tema bu-
vo Korėja ir vid. Rytai.

KADETU KOLONA PO AUTOBUSO RATAIS

Šiurpiausia susisiekimo istorijoje
nelaimė įvyko Gillinghamo kelyje:
dviaukštis autobusas įvažiavo į žy-
giuojančių jūrų kadetų koloną. 23
jauni kadetai (10 — 13 m. amžiaus)
buvo užmušti vietoje ir 19 sužeista
kurį 13 labai sunkiai, likusieji 10
gavo stiprų nervų sukrėtimą.

Autobusas, važiuodamas pakai-
nėn, smogė žygiuojančios vaikų
kolonos į užpakalines gretas. Suže-
stieji buvo rasti išmėtyti 50 jardų
spindulyje. Užmuštieji taip sužaloti,
kad jiems atpažinti reikėjo kvieti

tėvus. Dauguma vaikų buvo kilę iš
Chatham, Rochesterio ir Gilling-
hamo miestų. Visų trijų miestų
burmistrai paskelbė gedulą ir
aplankė nelaimės prisilėgus tėvus.

Karalius Jurgis VI perdavė žu-
vusių ir sužeistų vaikų giminėms
užuojautos žodžius.

Opozicijos pirmininkas p. Attlee
pasiūlė vyriausybei išleisti įsakymą,
kad vakare žygiuojančios gatvėmis
kolonos paskutinyssis karys nešų
žibintą.

ČIA ŽYGIUOJANČIOS KOLONOS

PABEGO A. PAUKER ŠOFERIS

Paryžius. Prancūzų spauda apra-
šo sensacinį komunistinės Rumu-
nijos užsienio reik. ministerio, Onos
Pauker šoferio ir jo žmonos pabėgi-
mą.

Prieš septynis mėnesius Paryžiu-
je, 2 rumunų ambasadoje, apgyven-
dintas buvęs Pauker šoferis ir jojo
žmona. Jiems buvo uždrausta išeiti
iš ambasados kiemo ir taip pat ne-
leidžiama susitikti su kitais žmo-
nėmis. Jei kartais ir buvo leidžia-
ma išeiti, juos nuolat sekdavę spe-
cialūs agentai, kuriuos sovietai lai-
ko prie kiekvienos ambasados sve-
timuose kraštuose.

Pagaliau lapkričio 12 d. Gheica
pavyksta pabėgti ir ilgesnį laiką
slapstyti Paryžiuje. Pabėgimo die-
ną jis negalėjęs apie tai pranešti
žmonai, kuri, suprantama, tuojau
pat buvo suimta ir tardoma. Prieš
kelias dienas du rumunų slaptos-
ios policijos agentai atgabeno ją
į vieną Paryžiaus aerodromą iš kur
ji turėjo būti transportuota į Bu-
karestą. Tuo metu, kai ją vedė į
lėktuvą, ji ėmusi šauktis pagalbos.
Išsikio prancūzų policija ir ją atė-
mė iš palydovų. Abu agentus pran-
cūzų policija turėjusi paleisti, nes
jie turėjo diplomatinis pasus.

Laimingieji pabėgėliai paprasė
Prancūzijos policijos apsaugos ir
azylio teisių.

DR. S. BACKIS LONDONE

Š. m. lapkričio 24 — 25 dienomis
Londone lankėsi Dr. S. Backis, Lie-
tuvos Atstovas Paryžiuje. Jo lan-

kymosi tikslas — dalyvauti Euro-
pėjinio Sąjūdžio Centro ir Rytų
Europos Komisijos posėdyje.

Kiek teko patirti, pasėdyje buvo
svarstomi reikalai ryšyje su vėr-
minėto sąjūdžio ruošama konfe-
rencija, kuri įvyks Londone 1952 m.
sausio 21 — 24 dd.

Toje konferencijoje bus disku-
tuojamos Centro ir Rytų Europos
problemos. Konferencijos proga
bus taip pat suruoštas Albert Hall
didelis mitingas. Pateidaujama,
kad tame mitinge dalyvaus ir kuo
didžiausias skaičius lietuvių. Smul-
kiaiau apie šį reikalą bus informuo-
jama vėliau.

Dr. S. Backis buvo apsisotjęs
Lietuvių Namuose.

— o —

F. IR E. SENKAI ISVYKO Į KANADĄ

Gruodžio 4 d. Feliksas ir Elena
Senkai iš Londono išvyko į Kanadą.
Gyvendami D. Britanijoje jie buvo
aktyvūs DBLS nariai. Ponia E.
Senkuvienė pastaruosius dvejus
metus buvo DBLS Centro valdybos
sekretorė. Savo sąžiningu darbu ji
daug nusipelnė visai mūsų organi-
zacijai ir paskiriems DBLS na-
riams. F. Senkus kelerius metus
buvo DBLS Centro revizijos komi-
sijos pirmininkas. F. ir E. Senkų
išvažiavimo išvakarėse. DBLS Cen-
tro valdybos pirmininkas M. Bajo-
rinas suruošė atsisveikinimą. Ku-
riame dalyvavo Lietuvos Ministeris
B. K. Balutis, Patarėjas V. Balickas,
PLB pirmininkas P. B. Varkala,
centro valdybos bei tarybos nariai
bei centro bendradarbiai.

J. KUZMICKIS

RYŠYS SU TĖVYNE

1. Sunkūs šešėliai

Garsus rusų rašytojas A. M. Remizovas, pasitraukęs iš Rusijos į Paryžių, gyvena skurdžiai menkame kambarėlyje. Jo akių šviesa prigeso, mintis vis labiau slėgia. O tai dėl to, kad tremtyje visuomet atsiranda sunkių šešėlių, kurie ne vieną skaudžiai apkartina.

Štai to rašytojo nubrėžti valzdai, kurie taip gerai pažįstami ir mūsų butyje:

— Visi tarpusavyje neapsikenčia. Visur prieši. Jei ne atvirai, tai patyčia vienas kitam stengiasi pribjauroti. Nuolat šnibžda, visuo-met iš pasaly grauzia. Kažinkokia visų tūrinė baimė, kad ateis kftas, sukrūdydys, ištrauks iš rankų. Bet taip ne iš gūdo, bet iš griaužiančio vargo. Išnyko garbė; pasitkėjimai išdegę ty metų bėgyje ir nė pėdsako neliko. Žodis „susimti“ tartum neegzistavo. Žydi apgaule — bet nieko negali apgauti: jau seniai niekas niekuo netiki...

Ir mūsų poetas vlinietis Juozas Kėkštas poetiniiais žodžiais piešia klaidų dabarties valzdą:

Jei kartais aplė save aš dainuoju ir liūdesys eilėraščių virpa — broliu tai todėl, kad žemę sunkūs šešėliai užklojo, kad medžių šakas, vos žaliuoti pradėjusias, budelio kirvis pakirto.

(Jei kartais)

Taigi, konstatuojamas nemalonus faktas: liūdesys pradeda gauti susimąsčius apie dabarties klaidą buitį.

2. Vėdu i Tėvyne

Piktžolės, rodos, tam ir auga, kad daržininkas jas ravėtų.

Visuomenėje prisivieša įvairių blogybų, kad paskirti žmonės būdėtų, kad kovotų su jomis, kad labiau užsigrūdintų.

Sunkių valandų metu būtina vėdu atsisukti į Tėvyne ir širdimi jausti jos žvangantį pančius. Jei norime ir reikalaujame, kad kiti suprastų ir atjaustų mūsų tautos kančias, — visų pirma mes patys turime mokėti gyventi jos skausmais ir problemomis.

Laikraščiai mums paberia žinių nuotrupas iš dabarties gyvenimo Lietuvoje, Sužinome, kad bažnyčios uždarinėamos, kad dvasininkai tremiami, kad ūkiai kolektyvinami, kad komunistai nepalankūs mūsų tautiečiai apsaukiami liaudies priešais ir likviduojami. Net Kauno Arkivyskupijos valdytojas kan-

Juozapas Stankevičius prievarta sodinamas vadnamose taikos konferencijose, kad vakarai „įsitikintų“, jog ir Bažnyčia Lietuvoje pajuto komunizmo pulsą.

Valkai nuo pat mažens auklėjami ateistinėje dyasioje. Jiems įrodoma, kad Dievas, „kasdieninės mūsų duonos“ prašant, nieko nepadaeda. O vos pasimeldus „tėve mūsų, kuris esi Kremluje“, tuojau atsiranda gardumynų krepšiai.

Katalikų tikėjimas išskiriamas iš viešojo gyvenimo. Pradžioje jis sugrūdamas tik į bažnyčią, kurios su laiku taipgi numatytos paskirti „viešiemis reikalams“ — šokiams, susirinkimams, sandėliams ir k.

Mokyklose neleidžiama dėstyti tikybos. Naujoji karta neturi susidurti su „religiniais prietarais“ nei mokyklose, nei sueigose, nei spaudoje, nei spektakliuose. Dėl to neleidžiama spausdinti nei religinių knygų (įimant maldaknyges), nei laikraščių.

O vis dėlto turime žinių, kaip herojiškai tauta kovoja už savo tėvų palikimą, už savo tikėjimą ir dvasios laisvę. Jaunimas didvyriškai laukosi. Jauni vyrai, Baltijos jūra nuplaukė į švediją, prodo, kad lietuviška dvasia dar gyva mūsų Tėvyne. Žmonės ne tik lanko bažnyčias, bet atiduoda paskutinius pinigų, kad tik jos nebūtų uždarytos.

Štitevaizdai prasklaido sunkius šešėlius. Priverčia didžiulius, kad niekojama tauta nemiršta ir neišsigimsta. Inspiruoja ir mus branginti tremtyje laisvai pasiekiamas vertybės — tikėjimą, susitelkimą maldoje, religinį susiklausymą ir paklusimą Dievo Bažnyčios nurodymams.

3. Masinantis palyginimas

Lietuvoje kėsina masiškai ne tik į tikėjimą. Visa jėga puolama ir antra esminė institucija — šeima.

Tėvai perkraunami darbai. Kasdien įvairios viešos pareigos įstai-gose, įmonėse, kolchozuose. Nėra progos atsikvėpti nė vakarais: būtinai reikia nueiti į susirinkimą, kur dėstomi marksizmo-leninizmo pagrindai. Sekmadieniais rengiami mitingai, minėjimai, iškylos ir t.t. Taip daroma sąmoningai. Juk tėvai vistiek seno raugo žmonės. Nėra vilčių jų perauklėti. Svarbu tad ko ilgesniui laikui izoliuoti juos nuo vaikų, kad nepadarytų jiems kokios įtakos.

Valkai paaimami specialion valstybės globon. Jie turi būti už namų

nuo ryto iki vakaro. Į talką ateina perreformuota mokykla, pionierių ir komjaunūolių organizacijos, sporto aikštės, vasaros stovyklos, išvykos ir t.t.

Be abejo, valko dvasia nejučiomis žalojama. Vaikas pradeda nepasitikėti atgyvenusiais tėvais. Dar daugiau: pradeda juos seksti, stebėti, kad turėtų ką susirinkime pasakyti...

Tačiau amžinos tautos tradicijos, perduodamos tėvų krauju, gali būti tik per kartų kartas sunaikinamos. Jeigu Sov. Rusijoje ligi šios dienos atsitinka dezertyrų, ką kalbėti apie naujai perviršinamas tautas. Mus pasiekia žinios apie gają tautos dvasią, nepalaužiamą nei mirties, nei trėmimų.

Masina mus palyginti tremtyje kuriamas ir egzistuojančias šeimas su Lietuvoje likusiomis. Gaila, kai kur nesistengiama vaikams padėti susipažinti su Tėvyne praetimi, jos dvasinio turtais, nes įkurtosios lietuvių mokyklos nesulaukia visų mūsų vaikų. Kartais aukščiau statomas savaitgalinis apsiuosi-mas, apsipirkimas ar perligintas poilsis.

O pačios šeimos? Ne vienoje, apgyvento krašto piliečių pavyzdžiui, negerbiamas moterystės nesuadomumas. Kitų pamirštama priesaika, padaryta laisva valia Lietuvoje, ir mėginama kurti kažkokią pakaitalą ant smėlėto pagrindo. Kitur sunku prie stalo išgirsti lietuvišką žodį...

Šeima Lietuvoje gyvena grėsmės ženkle. Tremtyje lietuviška šeima turėtų skleisti kaip žiedas, atsakydama vieno valko sistemos.

4. Baigiant

Pradžioje minėtas A. M. Remizovas savo tamsias mintis baigia šviesiu spindulėliu:

— Šitame katoginiame gyvenime vienintelės akimirkos, kada pasilisi mano pavargusios akys: susitikimas su vaikais.

Suaugusių ryšys su Tėvyne nenu-trūkės, tik rūpesčių vargų aptrau-kytas. Tačiau jis niekad mummyse nemirs.

Kas kita su vaikais. Jie neaučia masinančios praeties stiprybės. Jei suauge, jei pirmoje eilėje tėvai nesistengs jiems ramiš vakarais parodyti Lietuvos grožio ir turin-gumo, juose visam laikui liks akla tėvų krašto dėmė.

O ligi to nupulti mums neleidžia gyvas ryšys su Tėvyne, prasiver-žias reta vakaro lietuviška dainelė.

PEREINAMOJI STOVYKLA I ANĄ PASAULI

Šitaip pavadino savo rūmus patys Varel b/Oldenburg senelių prieglaudos gyventojai.

— Nenustebkite, — sako jie savo svečiams iš BALFO. — Mes palai-domam po vieną šių namų gyventoją į dieną. Tai jau kaip ir taisyklė. Spalio mėn. palaidojom daugiau kaip trisdešimt. Ir mes rekordus mušam...

Varel senelių prieglauda yra viena didžiausių Vokietijoje. Net iš kitų kraštų atvykę turistai, ypač tie, kurie domisi socialine krašto tvarka, užsuka pažūrėti šito „senelių miesto“, priglautos raudonos mūruose daugiau kaip 1.000 žilaplaukių galvų.

Lietuviškų dūšių ten yra apie 90. Jie gyvena vokiečių globoj, turi nemokamą butą, maistą, tik drabužių negauna. Vedusiųjų pora per mėn. gauna DM 10, — viengunglį DM 7, — kišenpinigį.

Koks čia civilizacijos išradimas, — juokaujam. žiūrėdami į katilėlius, kuriuos seneliai sau pasidarė iš tuščių skardinių, ir vietoj rankenos persiršo virvele.

Nėra ko čia juoktis, ponai, — pykteli 75 metų senutė. — Skardinė dar iš Lietuvos. Joje lietuvišką sviestą vežiausi.

Kad jūs, mamyt, būtumet ją pilną auksinių atsivežę, — erzina kitas.

Ką čia tavo auksiniai prieš lietuvišką sviestą — nenusileidžia senutė.

Klausiam, ką jiems virtuvėje į tuos katilėlius įveda.

Pietums kasdien maždaug tas pats: sriuba, bulvės su lupynom, padažas. Šielp duoda dienai 25 gr. margarino, 25 sviesto. 30 gr. uogienės, 25 gr. dešros. Vakarienei beveik kasdien gaunam košė. Visa būti pusė bėdos, tik duonos neužtenkam: burnai duoda kepaluką (1 kg) į savaitę.

Kepalukus duonos į savaitę... Ir prieš mūsų akis švysteli sunkiųjų karo metų atminimas, kai atsisubdavom naktim ir nedavale negalėdavom užmigti. O jei sapnuodavom, tai ne ką kitą, kaip kvepiančią šviečią Lietuvos laukų duoną — duoną iki soties...

Pasigaunam lietuvių seniūną H. Spilmaną. Klausiam, kiek yra tokių senelių, kurie jokių artimųjų užjūriuose neturi, žaliuką atslūnciančių ar gromatėlę parašančių. — Seniūnai nerelkia sąrašų sklaityti, atplia tuoj visų nelaimingųjų pavardes su visom smukmenom.

Kažin ar tu, Tėve, mūsų taip gerai žinai, kaip tų žmonių likimą

— juokauja tautiečiai. O mes negalim nugalėti nuostabos, kaip vargas ir vienišumas dar nepajėgė išrauti iš jų sielos giedros ir jumo-ro...

— Stai jums kelios pavardės, — tęsia seniūnas. — Aš jums užtikrinu, jog šioms žmonėms niekas iš šalies nepadaeda; kad jie dažnai dėl ligos negali valgyti bendro maisto, o nusipirkti specialaus neturi iš ko; kad jų daugumas neturi net naktinių skalbinių. O kai kurie žiemą nekelia iš lovos, nes neturi kuo šildyti apsiuti. Pvz., Pranė Gerulytė, 60 m., sunkus skilvio liginis, chroniškas tulžies uždegimas. Bu-vusi mokytoja, bibliotekos vedėja Suvalkijoje. — Senukai Nevedomskiai, tiek seni ir silpni jog nepajėgia iš kambario išeiti. — Šimkų pora, 93 m. ir 87 m. turi Amerikoj vaikų, bet tie jų negloboja. — Gedvilienė Juzefa, 78 m. Viktoras Blindzė šiuo metu guli miesto ligoninėje. Buves suaugusių gimnazijos Kaune mokytojas, po to dirbo draudimo įstaigoj. Dabar atsigulė su naujai atsivėrusiu tbc procesu — greičiausiai dėl nedavalgymo. — Slukaitis, 75 m. ūkininkas nuo Vilkaviškio. — Mykolas Jagutis nuo Kretingos, vienas „jauniausių“ prieglaudos gyventojų. 45. Čia pat, kadangi serga nuomariu, yra našlys. O valkai iš rusų zonos, žinoma, nepasiskardena.

O kaip reikalai su valstais ir apskritai medicinine globa? — Klekvienu „Jaunikačiui“ šitoj prieglaudoj, — šypsoj seniūnas, — reikalingas vynuoginis cukrus širdžiai palaikyti ir nors truputis jodo nuo sklerozės apsiginti. Tačiau rei vieno nei antro iš vadovybės negaunam, — sako esą per brangūs dalykai...

Jau buvom bedėkoją seniūnai ir bekišą pietukus į kišenę, kaip jis lyg ir pyktelėjo! — Tai manot, ponai, kad žmogus tik duona gyvas? Mes dar kai ką ant širdies turim: va, latviai, rusai ir kiti savo skoningas ir jaukias skaltyklėles turi, yra ką atvažiuojantiems turistams parodyti ir patiems dūšią atgalvinti. O mes nieko neturim — jokios bibliotekės, jokios lietuviškos staltiesės ar kilimėlio jokios juostos...

O laikraščių?

Prieglauda kaip tokia niekas nėra užsakes ir nesulaukia, nei iš Amerikos, nei iš čia. Jei kas gauna Tremtį ar amerikoniškus laikraščius, tai yra draugų ar giminių asmeninis patarnavimas. Pamaty-tumėt, kaip yra pas latvius...

Taip praėjo su jais besišnekant vienas spalio subatvakaris. Sekma-

dienio rytą nueinam į bendrą prieglaudos pamaldas. Lenkų kunigas Evangeliją paskaito fr vokiška. Tą dieną — tai buvo jų eilė — per Mišias giedoją lenkai. Tačiau pamaldon pasibaigus, koplytėlę praskamba lietuviškas „Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė...“ Lyg kur nors Suvalkijos lygumų bažnytkai-my...

Ant koplytėlės altoriaus dega simboliskai 5 žvakės — nuo kiek — vienos katalikiskos prieglaudoj gyvenančios tautos po vieną. O kai spalio vakarais aidėjo ražančias pamaldas toj pačioj koplytėlėje, kiekviena tauta kalbėjo po paslapči savo kalba...

Sunkia širdim palikom Varel prieglauda — 1000 gyventojų miestelį, kuriame įsiden varpal palydi į Anapus po vieną užmirštą ir vien-šą būtybę ir kuriame nėra to, kas pasitinka praeivį kiekviename kad ir mažiausiame kaimely: spindinčių vaikų akių ir vaikisko juoko. Tai miestas be vaikų...

— o —

PRAVDA NUSTEBINTA

Meskiškė „Pravda“ labai nusėbusi, kad Coventrio traktorių fabriko vadovybė neleidė Staligrado burmistrui p. Muraškinai pasakyti kalbą įmonės darbininkams.

Pašventus daug vietos Coventrio priėmimui aprašyti, „Pravda“ taip kitako pastebi.

„Staligrado atstovės vizitas Coventry pavirtė tikra draugiškų jaunųjų demonstracija. Britų darbininkai dar kartą parodė, kad „jokios taikos prieš pastangos, negali nuslopinti artimų ir draugiškų ryšių tarp dviejų tautų“. Aple raučonių gėlių buketą, kurį įteikė lietvis. „Pravda“ nutyli.

Maszkvos radijas sako, kad pašūlis tostą už švernika. susirinkusieji ėmė šaukti Staligras, Stalinas... Tuo tarpu „Birmingham Mail“ korespondentas nieko panašaus negirdėjo. Tostas buvo išgertas visiems tylint.

Ukrainiečių atstovas E. O. Tachynas laikraščio korespondentui pareiškė, kad ukrainiečiai pritaria lietuvių žygiui „priminti nekai tai pralietą kraują“ ir pabrėžė, kad gū-dai, ukrainiečiai, georgiečiai ir Baltijos tautos sudaro antikomunistinį bloką „kovojanti bendromis jėgomis už tų kraštų laisvę.“

— o —

PAMALDOS

ROCHDALE — gruodžio 9 d. 10. 30 val.

LEEDS — St. Rosary bažn., gruodžio 16 d. 12. 30 val.

RICHARD ARVAY

ŠVENTOJO ANTANO STEBUKLAS

— Pirmas kambarys, kurį aš apžiūrėjau, nebuvo tinkamas. Tačiau po kelių dienų lipinėlio laiptais ir skambinimo durų varpeliais, radau, ko ieškojau. Senyva ponė, gyvenanti viena, austrų generolo von Frank, buvusio Imperatoriaus Prano Juozapo adjutanto našlė norėjo išnuomoti elegantiškai apstatytą kambarį. Buvo aišku, kad ne reikalingas privertė poną Frank išnuomoti kambarį. Ji tik bijojo gyventi viena dideliame name.

— Senyvoji šeimninė pakvietė mane puodeliui kavos ir mes ilgą laiką plepėjome. Stengiausi būti mieliau ir patrauklus ir laimėjau jos visišką palankumą, papasakodamas jai apie mano nelaimingą meilę su Gizella, kuri mane pametė.

— Nėra išbandyto recepto pavergti jaunos moters širdį. Viena susilaviję inteligencija, kita susilintriguoja pinigais, o daugeliui jų pakanka, kad būtų jaunas. Tam reikalui nėra formulės. Bet laimėti palankumą senos moters yra tikra technika. Leisk jai būti jūsų motina. Greit patyriau, kad ponė Frank neieškojo mokslininko, bet sūnaus.

— Aš apsigyvenau tą pačią dieną, pasiryžęs vykdyti savo planus. Antal padarė pėtrauką. Išgėrė stiklą vyno ir tęsė savo istoriją toliau.

— Vienas ponios Frank prosenų yra buvęs Milano gubernatorium tuo metu, kai Italija dar priklausė

Austrijai. Jis persigabeno paveikslą, kuris buvo namų pasididžiavimas — „šv. Antano gundymai“. Jis kabojo kambaryje, kuriame apsigyvenau ir ponė Frank maloniai atkreipė mano dėmesį. Ji paaiškino, kad tai yra tikras Magnori — septynioliktojo šimtmečio italų tapytojo. Jos senelis sumokėjęs šimtą dukatų, matomai, didelę sumą anuo metu.

— Aš netikėjau šimto dukatų istorija. Nebuvo paslaptis apie priemones, panaudotas karikių įsigyti paveikslams ir kitiems meno dalykams. Tačiau savo nuomone pasilikau sau, vien tik pareikšdamas nusteblimą: „Šimtas dukatų! Aš neturiu nuovokos apie paveikslus, bet šis yra nuostabus“.

— Iš tikrųjų nebuvo jokio reikalo poniai Frank pabrėžti man paveikslą vertę. Aš pastebėjau šv. Antanos įžengę į kambarį ir iškart suvokiau, kad prieš mane buvo tikras seno italų meistro kūrinys. Net rėmai buvo to paties laikotarpio. Tai buvo kaip tik tai, ko aš ieškojau.

— Sekantį rytą sėdau dirbti. Užsirašiau ir pastačiau tapybos stovą. Jūs žinote, kaip greit aš galiu nukopijuoti paveikslą. Tačiau man reikėjo daug laiko su „šv. Antanu“.

Niekada prieš tai nebuvau dirbęs su tokiu pilnumu ir tokia ambicija ir, kai, pagaliau, po dvilikos dienų užėjau Alessandro Magnori iniciavus paveikslą kamputyje ir nusivėdžiau į šalį teptuką, pajutau pasi-

tenkinimo džiaugsmą, kuris palydi meno kūrinio užbaigimą. Buvau įsitikinęs, kad niekas negalės atskirti kopijos nuo originalo, nepatikrinęs drobės. Sukeičiau paveikslus ir sekantį vakarą išsmugeliau originalą iš namų, pasiunčiau į Londoną vienam meno pirkliui, prašydamas kaip galima greičiau parduoti.

— Savo gėdai aš turiu prisipažinti, kad nė sekundės negalvoju. darą ką nors bloga. Ponė Frank buvo turtinga moteris ir visi jos šeimos nariai gyveno visiškai patogiai. Mano kopija kabojo tikruose rėmuose ir niekuo nesiskyrė nuo originalo. Teisingai, kurią dieną ateity falsifikacija paaiškės. Po penkiadesimt ar šimto metų, kai kuris nors anūkas ar proanūkas, prašvilpęs palikimą arkliais ir moterims turės parduoti Magnori.

Keletą savaitių vėliau gavau žinią iš Londono, kad paveikslas parduotas už daug didesnę sumą, negu tikėjau. Tučiuojau paprasčiau prisijusti dalį pinigų ir pakėliau sparnus vykti į Angliją.

Ponė Frank labai nusiminė. kai jai pasakiau, kad rengiuosi apieisti Vieną. Ji prisipažino, kad, nežiūrint mūsų bendravimo trumpumo, ji pamilo mane kaip sūnų. Ji padėjo man pasirengti kelionei ir palydėjo į stotį.

Apkabindama mane atsiveikini-mui, ji pašnibždėjo man: „Jeigu tau ten nesiseks ir reiks pinigų, telegrafuok man. Atsimink, kad turi Vienoje kažką, kas jaučiasi lyg būtų tavo motina.“

Nesu sentimentalus, bet tie atsi-sveikinimo žodžiai sukrėtė mano dvasinę lygsvarą. Traukiniui pajū-

dėjus sėdėjau kamputyje ir verčiau kaip mažas vaikas. Pirmą kartą savo gyvenime pajutau širdgėlą.

Sąžinės priekaištai kankino mane ir aš žaidžiau idėją, kad tučiuojau nurykęs į Londoną parašysiu ponai Frank ir viską prisipažinsiu. Savo mintyse tuojau pradėjau redaguoti laišką, bet buvo sunku rasti tinkamus žodžius ir tinkamo išsireiškimo ir tai taip nuvargino mane, kad aš užmigau. Kai valandą vėliau nubudau, pastebėjau, kad lygsvara grįžo. Tada pastebėjau, savo malonumui, žavingą. Jauną mergaitę, sėdinčią prieš mane, kurios anksčiau nebuvau pastebėjęs.

— Visa tai, ką tau iki šiol pasakojau yra tik prologas mano istorijai ir įvyko seniai, — paaiškino Antal.

— Atvykęs į Angliją turėjau pinigų, galėjau darytis po kraštą, bandyti verstis savo patentu išvystymu. Nepaėjęs dviems metams, įsteigiau savo fabriką meno reprodukcijoms gaminti, kuris, iš mažo prasidėjęs, išsivystė į visai padorų biznį.

Tada Vokietija okupavo Austriją. Laikraščiai pranešinėjo apie nesu-skaitomus persekiojimus, tarp kita ko, kad visi monarchistai buvo areštuoti ir patalpinti į koncentracijos stovyklą. Neramia širdimi galvoju apie poną Frank ir jos šeimą. Tarp kita ko, juk ir jos vyras vienu metu yra buvęs Prano Juozapo adjutantu.

Užgažavau sveicary telsininką nuvykti į Austriją. Po nekurio del-simo jis, pagaliau pranešė, kad mano rūpestis, nelaimė, nebuvo be pagrindo. Visi Frank šeimos nariai pirmiausia buvo areštuoti ir vėliau

deportuoti, o jų nuosavybės konfiskavos. Ponios Frank name gyveno aukštas nacių pareigūnas.

Po ilgo ieškojimo, pagaliau, vienas mano agentų surado ją Paryžiuje. Ji pranešė turinti tik vieną troškimą — nuvykti į Angliją, nes ten kažkur gyvenanti jos dukterėčia. Pakviečiau ją atvykti ir sutvarkiau jos kelionės reikalus.

Aš net paskelbiau spaudoj jos dukterėčios paiešką ir radau tą jauną mergaitę Londone gyvenančią labai kukliai, taip, kad buvo reikalinga ponai Frank duoti regulierią pašalpą. Žinoma, geroji senutė neturėjo jokio supratimo, kas mane paskatino tokiame gerasirdis-kumui. Tarp kita ko, juk aš gyvenau jos name Vienoje tik trumpą laiką...

Atvykimo dieną nuvykau į Doverį pastikyti jos. „Tebūnie palaiminta diena, kurią jūs įžengėte į mano namus“, — pasakė ji, kai mes pasisveikinome. Aš stovėjau ten susigėdinęs ir negalėjau kalbėti.

Jos žilstelėjęs plaukai pasidarė visiška balti, bet ji atrodė gerai ir sveikai, nežiūrint jos amžiaus. Tačiau pastebėjau joje keistą pasikeitimą. Matomai Austrijos įvykiai ją paveikė: ji buvo labai religinga.

— Tik dėka stebuklo aš esu šiandien čia gyva“, pasakė man. „Taip, turėjo įvykti vienas Dievo stebuklų, kad aš galėčiau išvykti iš Austrijos. Visi mano šeimos nariai buvo areštuoti. Jie buvo atvykę pas mane taip pat. Atėmė pinigus ir brangenybes. Jie davė man nedvejojamai suprasti, kad turiu pranykti nuo Austrijos žemės ir tai galimai greičiau. Nesipriešinau ir pradėjau ruoš-tis. Jie uždraudė man pasilimti iš

namų ką nors vertingo. Tačiau kaip aš gyvensiu užsieny be nieko. Nutariau pasilimti su savim originalų paveikslą ir pasrinkau Magnori „šv. Antaną“.

— Tai nedidelis paveikslas ir visą nesunkiu paslepti lagamino dugne sąvyniotą drobę. Tikėjau, kad jie gal nekratys labai atidžiai senos moters lagaminų nors šlapi ži-rojau apie jų pasiečio apsaugą.

„Tačiau tuojau man išvykus, į mano ramus atsiėmė nacių pareigūnas. Jis rado tuščius lėmus ir tuč tuojau paskambino pasieniečiams sulaikyti mane. Buvau labiau negu nusteblinta jų mandagumu prie sienos.“

— „Ponė Frank? Puiku! Mes laukjame jūsų. Eikite su mumis“. Turėjau palikti savo grupę ir jie iškrečė mano lagaminą. Aišku, jie rado paveikslą tuoj pat.

„Dėi vyrai palydėjo mane atgal į Vieną ir patalpino mane Eizbeles Promenado kalėjime.“

— „Jūs norėjote išgabenti į užsienį vertingą meno kūrinį, — pasakė policijos pareigūnas. „Z note kokią bausmę jūsų laukia“.

— „Nežinojau, kas tas paveikslas buvo vertingas, aš melavau“.

— O! Jūs nežinojote jo vertės?!

— „Aš paėmiau jį tik dėl to, kad aš jį labai mėgau. Nežinau, ar jis yra vertingas ar ne atsitiko...“

„Tai jūs netikite, kad jis yra vertingas“. — valdininkas paniekina-mai pamėgdžiojo mane. — „Gera, nes pažįrstesime. Parodysime tą paveikslą ekspertams. Jeigu jis bū-vertis, jūs galėsite rytoj tęsti savo kelionę, bet jeigu jis pasirodys tik-

M Ū S Ų G Y V E N I M A S

LAISVOJI TRIBUNA

AR STEIGTI POLITINES PARTIJAS?

Nėškenėiu ir aš nepriėjęs savo triušio dėl Vilėirsko straipsnio „Demokratijos mokykla“. Bet prieš įrašydami P. Baldūno „partiją“, noriu padaryti trumpą pastabą S. Zymantui. Zymanto straipsnis yra vertingas tik kaip planas būsoms diskusijoms; savo pastabomis tokius minkstamegius kaip aš jis įvedė į tokį labirintą, iš kurio savo jėgomis išėlti mums nėra jokių viličių. Jei nors kiek mūsų galia, tai prašome Zymantą mus gelbėti t.y., jo straipsnyje paminėtais klausimais parašyti keliolika visiems suprantama kalba ir gausiais pavyzdžiais paremtų straipsnių ir tuo supažindinti mus su tomis partijomis ir demokratijomis paminėtomis.

Demokratijos mokytiš tai reikia, bet nuo partijų steigimo ar jų atgalvimo tuo dar susilaikykime.

Inf. Vilėinskis žino kas gali atsitikti su paima ir „delikatna“ mašina, jei ją ima aptarnauti pirmakursis studentas technikos, o aš žinanau likimą ligonio, gydymo tik kaulus ir raumenis išstudijavusio mediko...

Kel kas pasirašysim labai gerai teoriškai, nes mes čia neturim nei senų šiklerusių mašinų, nei konservuotų lavonų praktikavimuisi. Atsiminkim, kad „politinės praktikos“ pasekmė DBLS skyrius Coventryje praktiškai buvo numarintas...

Ne paslaptis, kad mūsų inteligentijai dar trūksta tautinės savigarbos ir politinės etikos. Štai pora ryškesnių pavyzdžių.

Per paskutinį DBLS atstovų suvažiavimą paaiškėjo, kad vienas aukštąjį mokslo laipsnį ir net turįs patyrimo diplomatinėje darbe asmuo — agitavęs prieš Tautos Fondą! Niekas neabejojo ir neabejoja to asmens patriotizmui ir neįtaria Tautos Fondo reikšmės nesupratimu. Aišku, kad jis taip elgėsi vien dėl to, kad Tautos Fondas yra jam repatinkamos organizacijos ar nesimpatiško asmens rankose.

Du iš atleisčiųjų „B.L.“ redaktorų viena ar kita proga (raštu ar žodžiu) grąšino „iškosią teisybę“... angli teisme!... Sutinku, kad teisybė gal būtų jų pusėj ir juridiskai jie būtų laimėję, bet tautinės savigarbos prasme — neabejotinai pralaimėję!

Tokie ir panašūs faktai mums labai didelės gėdos nedaro, nes kultūringos prancūzų tautos parlamentarai irgi karts nuo karto parlamente bando vieni kitus „itikin-

ti“ kėdžių ir kitokių „ginklų“ pagalba... B.t. prancūzai tuo tik duoda pasauliui sensaciją, o mes rizikuojam susprogdinti DBLS-oj klesčiančią vienybę... Todėl kol neišmoksim tarpusavy išspręsti ginčytinus materialinius, moralinius ir politinius klausimus — nebandykim viešai atgaivinti partijų. Turėkim kiekvienas savo įsitikinimus, bet nepriskim jų kitiems.

Manau, kad būtų naudinga jei inf. V. ar kiti, nusimanę apie anglijų vidutinę partijų santvarką, parašytų visiems suprantama forma kaip ten pas juos tie partiniai rakukai suka. Aš tai nesušiagaudau šiame reikale. Atrodo, kad čia partijos neturi jokių sąrašų ir nežino kas jų nariai? Partijų centrai žino tik savo lyderius. Visuomenė dažniausiai balsuoja ne už partiją, bet už asmenį. Ir jei kurioj rinkiminėj apylinkėj bus labai įtakingas ir populiarus kandidatas, tai jis bus visada išrinktas, neatsižvelgiant į visuomenės simpatijas ar antipatijas jo partijai. Taip pat, atrodo, kad asmuo, patekęs į parlamentą ir nesutinkąs su savo partijos vedama linija — gali pasidaryti „nepriklausomu“ ir, jei kaip toks išspūliuotės, — tai ir kituose rinkimuose paeis kaip „nepriklausomas“. O gal aš klaidingai suprantu šį reikalą?

Anglų visuomenės politinis susirratimas nėra iš aukščiausio žmonės balsuoja už tą partiją, kuri tuo momentu išgaivioja efektingesnę šūį, ar pažada daugiau gėrybių. Mums, (bent jau man) keista kaip galima laimėti rinkimus su mažesniu balsų skaičiumi. Pvz., per praėjusius rinkimus socialistai gavo daugiau balsų už konservatorius, bet pastarieji vis tiek laimėjo rinkimus! Ir taip mažuma valdo daugumą.

Ot, tokių ir panašių klausimų narpliojimas, anglų ir apskritai vakarų pasaulio partijų ir rinkimų sistemų išaiškinimas, o taip pat išdiskutavimas kokia partijų ir rinkimų forma būtų priimtinausia Lietuvai — yra naudinga, reikalinga ir būtina, bet dabar steigti ar atgaivinti partijas — No Sir!

K. Valteris.

— o —

AR „ALTORIŲ SESELIAI“ DIDŽIAUSIAS LIETUVIŲ LITERATūros VEIKALAS?

„Britanijos Lietuvis“ Nr. 47 K. Barėnas, išskeldamas šį didžiausį sedevrą jaučiasi daugiau, negu aukso pelenuose suradęs. Ar būtų logiška ir prasminga vertinti dvasinės kūrybinės galios su auksu?

Juk auksas ir visi kiti išvirsiniai blizgučiai kiekvieno civilizuoto ir primityvaus — laukinio žmogaus g. abstrakti ir garbinami. Jis yra didžiausias dvilėsiojo amžiaus tragedijos dievaitis. Juo šiandien perkamos ir gaudamos tautos. Dėl jo milijonai nekaltų žmonių pavergiami ir išniekinami. Vis dėl to auksas žmogų pavergė ir jo rankos tiek viską vertina, kiek jomis galima daiktą apčiuopti. Kas praskynė kelią į šį chaosą, jei ne pigi geltonoji knyga? Taigi, čia ir glūdi silpnoji žmogaus pusė, kuri pajėgia sągauti, o ne statyti. Nepatyręs jaunuolis ar jaunuolė knygoje ieško kažko naujo, kas turėtų praturtinti jo dvasią ir parodyti tikrąsias gaires gyvenimo prasmingumui. Jeigu toks jaunuolis ar jaunuolė verčia tokios turtingos ir vertingos knygos puslapius, kaip „Altorių sesėlių“, jis ten ras visas žmogaus silpnąsias puses, kurios kartais paklupdo ir didžios kovos žmonės. Deja, negali tvirtinti iš tos knygos turinio, kad ją skaitytojas taip galėtų vertinti iš kritiškos pusės ir būtų ji jam naudinga ir pamokanti. Šios knygos mintys ir frazės, lygiai kaip tie palenai, kur tik nusėda, ten ir juoja darosi. Tuo labiau, kad šioje knygoje žmogaus silpnumas jungtas į sutanos drabužius, kur jau žmogų ne tik žalojantis ir žeminantis jausmas užvaldo, bet tuo pačiu niekinama ir griauama bažnyčia ir visa tai kas pas žmogų yra šventa ir kilnu.

Nežinau, kodėl K. Barėnas dar primena bolševikinės okupacijos metus, kuri sugriovė ir išdrakė lietuviškas literatūrinės vertybes. Juk tokios vertingos knygos ir duoda pagrindą tokiam chaosui, kaip bolševizmas. Mums tremtyje tokios knygos nėra naudingos, nes tokių sausų knygų skaitytojų pilnos svetimų miestų gatvės ir pilni kaubojiskų seansai. Mes pasigendame psichologinio ir pedagoginio turinio knygų, kad galėtume išlaikyti sveiką „nesužalotą lietuvišką dvasią“ ir tikrąją žmogaus vertę. Jeigu tokių knygų negalime sulaukti iš savųjų rašytojų, būtų gera, kad būtų išversta iš kitų kalbų. Tik tokių knygų šiandien pasigendama lietuviškose lentynose!

V. Dumbliauskas

DR. J. MOCKŲ
IR DUKRĖLĖ DANUTĖ
mirus mylimai žmonai ir mamytai Dr. Almai Mockienai, giloje liūdesio valandoje nuosirožiai užjaucia:
Vincas Babinskas
ir
Liudas Tamošaitis

ras — jūs keliausite priešinga kryptimi — į koncentracijos stovyklą. Išveskite ją“.

„Mano byla buvo beviltiška. Prieš keletą metų Imperinio muziejaus direktorius tikino ir rado, kad jis yra Magnori originalas. Net viename žurnale buvo straipsnis apie tą Magnori paveikslą privačioje nuosavybėje...“

„Aš susitraukiau celės kėrtėje. Nesu buvusi religinga, tačiau gyvenime yra momentų, kada jaučiamas taip apleistu ir žuvusiu, kad juntama gyvas reikšmas melstis. Jaučiau tai ir nežūrint žmonių aplink mane, buvau viena — viena su Dievu. Turėjau ilgą pasikalbėjimą su Juo toje Elzbiškos Promenado kalėjimo celėje. Mes padarėme sutartį. Jeigu... Bet tai daugiau ar mažiau mano privatus sandėris su Dievu ir visai neličia kitų“.

„Sekantį rytą buvau iškviesta pas tardytoją. Man įeinant, jis laukė rankose paveikslą. „Eksperimentai tikrinoti paveikslą. Kam jūs gabenate užsieninį tokį šlamštą. Tai reprodukcija, maždaug, 15 markų vertės“. Jis knisosi savo popieriuose ir nespastebėjo, kad aš beveik alpau. „Aš patariau jums tęsti kelionę kaip galima greičiau. — pabrėžė jis, — kad mes nepakeltume savo nuomonės ir nepalikume jūsų čia. Išveskite ją. Ir pasimink savo mazgotę, — sušuko jis man, sviesdama drobę paskui mane“.

„Taip, stebuklas buvo įvykęs“. Ir kai jis sakė tai jos lūpos misteriskai sypsojosi. „Žinoma, aš galvoju, kad ekspertas galėjo padaryti

tą sprendimą iš galiosio ar dėl kito, man nežinomo motyvu. Tačiau to nebuvo. Paveikslas originalas iš tikrųjų pasikeitė! reprodukcija. Pasiekusi Paryžių aš ročiau jį parduoti. Trys menų pirkliai apžiūrėjo jį ir visi trys pareiškė, kad tai reprodukcija“.

„Jūs sypotės, bet aš tikiu, kad yra įvykęs stebuklas ir aš tikiu net dar daugiau. Esu įsitikinusi, kad vieną dieną, gal po mano mirties, paveikslas vėl pasikeis į originalą. Taip, aš tikiu tuo“.

„Jūs galite, turbūt, įsivaizduoti, kaip labai buvau to pasakojimo sąjaučintas, — tęsė Antal. Bet neturėjau drąsos pasakyti tiesos. Atrodė, kad nemalonius prisipažinimus būs per sunkūs ir todėl palikau nepilietą jos gili įsitikinimą, kad stebuklas yra įvykęs“.

— Buvau įpratęs lankyti ją kas kartą, kai reikals mane atvairdavau į Londoną ir visada atnešdavau jai ir jos dukterėčiai smulkių dovanėlių. Kai prieš keletą dienų grįžau iš ilgo kelio onės po šiaurinę Ameriką, išgirdau liūdną žiniją, kad mano senojo draugė mirė man būnant kelionėje. Žinia mane sąjaučino, bet, nežūrint fakto, kaip giliai buvau sukrėstas negalėjau susilaikyti nepaklausęs, kas atsitiko su paveikslu.

— Jos dukterėčia buvo labai nusibinta mano parodytu susidomėjimu.

— Bet juk tai nėra tikras Magnori, tai tik kopija ir visai bevertė — paaškinio ji. „Jūs be abejojote, kad mano teta buvo gerokai

keista paskutiniu metu. Ji turėjo ideą, kad vieną dieną tas paveikslas bus parduotas už didelę sumą pinigų. Ji tikriausia yra pasakojusi jums stebuklingo pabėgimo istoriją“.

— Aš patvirtinau galvos linktelėjimu.

„Taigi, jei jūs girčijotės apie šv. Antano stebuklą, jūs žinote visą istoriją. Jūs gal prisimenate, kad ji turėjo fantastinį įstikinimą, kad kopijos pasikeitimas į originalą įvyks po jos mirties. Todėl ji savo testamentu patvarkė, kad paveikslas būtų parduotas viešame pardavime iš varžytinių ir pajamos perduotos jos valios vykdytoji, kuris turi aiškų potvarkį kaip sunaudoti — neabejotinai šalpos reikalui. Jūs žinote, kad aš čirbu ir buvau labai užsiėmusi paskutiniu laiku taip, kad neturėjau net laiko pasitarti su jos valios vykdytoju. Pagaliau nėra ir prasmės. Paveikslas yra vienintelis jos paliktas daiktas, turintis šokią tokią vertę. Bet žinoma! tvirtina, kad už jį tebus gauta vos keli svarai. Nežūrint to, aš jį perdaviau parduoti iš varžytinių. Tegu įvyksta jos paskutinis noras. Ji taip tvirtai tuo tikėjo“.

— Jūsų meloni pašalpa visai be reikalo, — aš pastebėjau rimtai. — Aš irgi tuo tikiu.

— Ir taip maloniosios ponios tikėjimas buvo patėlis. Tiesa, kopija nepavirto į originalą, bet suma, kuri buvo pasiūlyta už jį, buvo lygiai tokio didumo, kaip už originalą. Aš įžengiau į pardavimo salę tvirtai pasiryžęs sumokėti tą

DERBY

Derby lietuvių koloniją aplankė pirmoji mirtis: po ilgos ir sunkios ligos lapkričio 24 d. mirė medicinos gydytoja Alma Mockienė.

Vėlonė buvo patriotė lietuvė, nuolat siejosi lietuviškais reikalais ir nors dėl pasijusios sveikatos aktyviai veikime resireiškė, bet kiekvieną metų buvo pasirašiusi padėti ar tai patarimu ar darbu. Skyriaus narė buvo nuo pirmųjų Derby atvykimo dienų.

Palydėti ją į amžinąjį poilsį, palikę dabovietes, kiti net atvažavę iš tolimųjų vietovių, susirinko beveik visi Derby skyriaus nariai. Karstas skendo daugybėje vainikų: šeimos, skyriaus, grupių ir pavienių asmenų. Skyriaus vardu atsisveikimo žodį pasakė K. Vaitkevičius.

Vėlonė paliko vyrą, dukterį ir motiną.

Derbietis

NOTTINGHAMAS

Lapkričio 17 d. Nottingham'e įvyko metinis LRS skyriaus susirinkimas. Buvo aptarti skyriaus leidžiamieji reikalai, numatyti tolimesni veiksmai gairės ir išrinkta nauja valdyba, kuriai pirmininkauti apsiėmė p. A. Kazlauskas. Susirinkimo metu pasijarė pranešimai, bei dalyvavo diskusijose Santarvės pirmininkas dr. St. Kuzminskas.

N. N.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SVENTĖS MINĖJIMAS BRADFORDE

Gruodžio 1 d. vietinis „Santarvės“ skyrius suruošė St. Patrick's bažnyčios mokyklos patalpose kariuomenės šventės minėjimą.

Mirėjimą atidarė šio skyriaus seniūnas F. Adamonis, pakviesdamas į garbės prezidiumą savanorius-kūrėjus: p. J. Vid. gir. pulk. lt. Strima, senosios išsilvijos visuomenininką Lobikį ir įgaliotinį Bradfordo Apygardai V. Čepą.

Štai diena! pritaikinta paskaitai ir puik. Strimas. Vaizdžiai atpasakojęs mūsų kariuomenės steigimo eigą, jos kovas dėl nepriklausomybės ir jos inkorporavimą į Sovietų kariuomenę, prelegentas išskėlė rezistencinio sąjūdžio reikšmę dabartinėse sąlygose. Zuvusieji dėl Lietuvos nepriklausomybės buvo pagerbti vienos minutės susikauplimu.

Gilių įspūdį susirinkusiesiems paliko puik. Vidugirio prisiminimai iš jo ilgų karinės tarnybos Lietuvos kariuomenėje. Kalbėtojas išskėlė taip pat įdomius faktus iš Lietuvos okupacijos laikų.

Minėjime dalyvavo „Santarvės“ nariai ir kvietiniai svečiai.

„Santarvės“ Bradfordo skyrius

TAIKA NEGALI BUTI PERKAMA LAISVĖS KAINA

Liberalų Internacionalas platina ir renka parašus po Uppsalos atsisaukimu „Laisvė — kelias į taiką“.

Šis atsisaukimas buvo priimtas Liberalų IV kongrese Uppsaloje, įvykusiame šiais metais, kuris yra pagrįstas Liberalų Manifestu, paskelbtu Oxforde 1947 m. ir Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Charta, skelbia:

1. Jokia valdžia, kuri savo tautą laiko prispausta jėgos, negali būti sąjaitoma užtikrinusi vidaus taiką; jokia valdžia, kuri kovoja su savo tauta negali būti laikoma gyvenanti taikoje su likusiu pasauliu.

2. Neįmanoma jokia pastovi ir tikra taika, kol nedemokratiškieji režimai užgrobia kitų tautų laisvę ir vergais paverčia milijonus žmonių. Jokia taika nėra verta taikos vardo, kuri yra pagrįsta vidine ar svetimųjų sprespaua.

3. Minties ir kalbos laisvė, spaudos laisvė, judėjimo laisvė ir laisvė politinių ir profesinių organizacijų yra esminės garantijos prieš pasirošimus agresijai ir todėl yra būtinos sąlygos viso pasaulio tarpusavim pasitikėjimui. kuris sudaro taikos esmę. Jokia taika negali būti pasaulyje pastovi, kada plačiosios pasaulio sritys yra paslėptos, lieka uždraustos žmonėms ir nepasiekia viešumos.

4. Komunistų sugalvotas Pasaulio Takos Sąjūdis, siekias susilpninti laisvojo pasaulio pasipriešinimą komunizmo grėsmei prieš laisvę ir taiką, yra sąmoningas sleikimas savo tikslo, išnaudojant žmogaus neapykantą karui“.

„Todėl Liberalų Internacionalo kviečia visus vyrus ir moteris visame pasaulyje tvirtai tęsti politinę ir dvasinę kovą prieš bet kokią totalitarizmo formą ir kiekviena proga pabrėžti tą pagrindinę tiesą, kad jokia taika nėra verta taikos vardo, jei ji perkama laisvės kaina“.

Būtų gera, kad šį reikšmingą atsisaukimą, pirmąjį tokio pobūdžio, keliasdešimt laisvų ir pavergtų tautų, susijungusių tarptautinėje organizacijoje — Liberalų Internacionalo vardu, pasakytus atstovų

žodžius — perspausdintų ir kiti lietuvių laikraščiai.

S. Zymantas,

Liberalų Internacionalo Lietuvių Liberalų grupės vardu.

— o —

BRADFORDAS

Šių metų gruodžio 11 d. išvyksta iš Anglijos veiklus DBLS Bradfordo skyriaus narys A. Čepulis.

A. Čepulis „B. Lietuvių“ skaitė ir kitus ragino skaityti nuo pat jo pasirodymo dienos. Jis su žmona vienį pirmųjų pirke už 30 sv. akelijų Lietuvių Namams įsigyti.

A. Čepulis

Prieš porą metų atvykęs į Bradfordą nelaukė, kol kas jį pakvies, bet supratęs spaudos reikšmę mūsų tremties gyvenime, ėmėsi spaudos platinimo darbo. Daugelis mūsų šiandien nesupranta, kiek laiko ir energijos pareikalauja šiais laikais spaudos platinimo darbas.

Be spaudos platinimo darbo, dvejus metus buvo DBLS-gos Bradfordo Apygardos valdybės. Dalyvauja chore, valdinimuose ir kituose lietuvių parengimuose.

Išvykdamas į Kanadą, žada nepamiršti „B. Lietuvių“, jį skaityti ir, kiek sąlygos leis, toliau jį plintinti Montrealio lietuvių tarpe.

Jam ir žmonai linkim sėkmingai Kanadoj įsikurti ir būti ten tokiems pavyzdžiais lietuviams, kokie jie buvo bradfordiečių tarpe.

Bičiuliai

SPORTAS

LIETUVIŲ — LATVIŲ KREPŠINIO TURNYRAS

Kaip jau anksčiau „Britanijos Lietuvis“ puslapiuose buvo rašyta, Rochdale's latvių sporto klubas „VIDZEME“ yra įsteigęs pereinamąją krepšinio taurę, kurios laimėjimu kas pusmetis rengiama krepšinio turnyras. Juose dalyvauja latvių ir lietuvių krepšinio k-dos. Pirmąjį tokį turnyrą buvo laimėjęs Halifax's „VILNIUS“, finale nugalėjęs Manchesterio „KOVA“. Š.m. gruodžio mėn. 1 d. Rochdale's Lea salėje įvyko antrasis turnyras. Dalyvauja 3 latvių k-dos: Rochdale's „VIDZEME“, Doncasterio „EKEBIJA“ ir Huddersfieldo „VENTA“ ir 2 lietuvių k-dos: Halifax's „VILNIUS“ ir Manchesterio „KOVA“.

Turnyras pradėdamas 9 val. ryto. Pirmosiose rungtynėse susitinka „EKEBIJA“ su „VENTA“. Po lygios kovos 4-rių taškų persvara 27 : 23 (12 : 11) laimi „EKEBIJA“. Sekančiose rungtynėse susitinka du „amžini“ priešinai: „VILNIUS“ ir „KOVA“. Šį kartą kovėčiai be pasigailėjimo „sukerta“ vilniečius, laimėdami rezultatu 30 : 16 (12 : 9), bet, reikia pasakyti, kad „VILNIUS“ buvo labai blogoje formoje. Tuo vilniečiai išstumiami į minusininkų pusę. Trečiose rungtynėse „VIDZEME“ lengvai nugalė „EKEBIJA“ 32 : 22 (14 : 14) ir tuo išsiera į pusfinalį. Sekančiame susitikime „VILNIUS“ „susitvarko“ su „VENTA“. Šiose rungtynėse vilniečiai jau parodo pasitaikymo žymes ir galima spėti, kad jei jie susims, tai išsiera į finalą. Rungtynių rezultatas: 59 : 51 (37 : 27).

Penktose rungtynėse — pirmajame pusfinalyje „KOVA“ susitinka su turnyro šėimininku „VIDZEME“.

Pirmas kėlinys baigiamas 29 : 23 „VIDZEME“ naudai. Antrame kėlinyje valdas pasikeičia: atsiranda gražūs prasižėimai, paremti puikiomis pasuotėmis, stipriai dengiamas priešas, darnesnis komandinis žaidimas. Antras kėlinys baigiamas 24 : 18 „Kovo“

naudai. Bendras rezultatas 47 : 47. Tenka žaisti 5-kių minučių pratęsimą. Šiose penkiose minutėse „KOVA“ ir parodo savo geriausias puses: taktiškas susivaidymas, apgalvoti ėjimai ir pasuotės, susikaupimas, prisiminimas taisyklės, jog kol aš turiu kamuolį priešas negali padaryti metimo, apskalduoti metimą... Kovėčiai padaro 5-kis metimus (vienas metimas per minutę), kai „VIDZEME“ tepadaro vieną. Rezultatu 57 : 49 „Kovas“ laimi ir išsiera į finalą. Šešiose rungtynėse „VILNIUS“ jau atradęs savo formą, lengvai nugalė „EKEBIJA“ rezultatu 33 : 16 (21 : 8). Sekančiose rungtynėse — antrajame turnyro pusfinalyje, vilniečiai gražiai žaidimu nugalė „VIDZEME“ 61 : 52 (33 : 23) ir išsiera į finalą.

Paskutinėse — finalinėse rungtynėse vėl susitinka „KOVA“ su „VILNIUMI“. Iš pat pirmų minučių užsikuria graži kova. Abiejų k-dų garbei tenka pasakyti, jog tai buvo pačios sportiškiausios rungtynės tarp tų dviejų k-dų per beveik 3-jų metų abiejų klubų gyvavimo laikotarpį. Vilniečiai parodė, jog nežūrint nuovargio, jie gali, reikalingi esant, susikaupiti ir užkurti tikrai karštą ugnį priešininkui, ką jie padarė pirmame kėlinyje laimėdami 19 : 16. Iki antro kėlinio vilduro kova buvo dar apylygė ir negalima buvo pasakyti, kas išsiera laimėtoju. Bet pamažu „Kovas“ pradėjo ramesnį ir labiau apgalvotą žaidimą dominuoti atkėlėtoje. Rezultatas 45 : 30. „KOVA“ laimi taurę. Čia reikėtų pabrėžti, kad šiuo laimėjimu, „KOVA“ pirmą kartą savo pusketvirtų metų gyvavimo laikotarpį laimi turnyrą. Antra vieta tenka „VILNIUI“, trečiojoje vietoje išsiera „VIDZEME“, ketvirtoje vietoje atsisloja „EKEBIJA“ ir paskutiniuoje vietoje — „VENTA“. Tuo būdu ir šiame turnyre, kaip ir praėjusiame, pirmos ir antros vietos laimėtojai išsiera lietuvių k-dos. Tai gražus mūsų krepšinininkų darbo vaisius.

V. Steponavičius

Išvertė L. TR. (Pabaiga)

Kaip bus sutriuškintas bolševizmas ir išvaduota Lietuva

Vienas populiariausių amerikiečių žurnalų „Colliers“, išleido spec. numerį, skirtą „Rusijos nugalėjimui ir 1952–1960 m. okupacijai“ pavaizduoti. Jo viršelyje įdėtas žemėlapis su būdiniu JT okupacinių pajėgų MP. Lietuva pavaizduota su prisikirtais jai Gardinu. Vilnium, šiaurės Rytprūsiais, o to Vakarams „primesto karo“ būdingą apžvalgą davė rinktiniai to dalyko JAV specialistai: kariai, žurnalistai, senatoriai etc. Žurnale net iliustracijomis ir platokais aprašymais pavaizduota, kaip tas karas vyks, kaip vėliau teks okupuotus kraštus val-

dyti, kaip raud. armija per Pabaltijo kraštus puls Vakarus, o vėliau JT pajėgos per tą patį Pabaltijį pasieks net Suomiją, kaip Baltijos jūroje išdėstys minas etc. Rūpestingai paruoštais duomenimis, iliustracijomis, ir diagramomis parodyta, kaip paskiau, suplėšius gel. uždangą, turės vykti atstatymo darbai ir visose gyvenimo srityse grąžinta laisvė, kurią iškovojo gaus padėti tūkstančiai anapus gel. uždangos numestų pabėgėlių, išstremtųjų ir darbo stovyklas, kalinių etc. „N.J. Times“ karinis apžvalgininkas Baldwinas ta proga pažymi,

kad amerikiečiai, vydami rusus Pabaltijį išlaipsnia stiprią kariuomenę. Žurnale pažymima, jog Lietuvai bus gražintas Karaliaučius su sritimis aplink jį (š. Prūsais), o JT pajėgos pasiliks buv. satelitinuose kraštuose ir išlaivintose Pabaltijo valstybėse tik tol, kol ten jų reikės atstatyti tvarkai ir praveisti laisviems rinkimams. Būdinga, jog patys amerikiečiai ir jų spec. tarnybos kai kuriais atvejais yra padariusios daugiau negu kai kurių okupuotų kraštų gyventojai patys yra to tikėjęsi. Minimajį numerį išgrobstė tiek amerikiečiai, tiek ir neamerikiečiai. Visų Rytų kraštų tremtinių jis buvo sutiktas ypač šiltais. Vokiečių spaudos reakcija buvo įvairi. Nors ir laikydami tokį planą „utopiniu“, vis dėl to vieni, kaip „Spiegel“, išidėjo trumpą minimojo karo aprašymą su okupacinių pajėgų MP nuotrauka ir šalia parašu: Lietuva paveldi Karaliaučius, kiti, kaip „Christ und Welt“, pažymėjo tik patį faktą, arba išidėjo atvaizdą tų „utopinių Rusijos okupantų“. Tačiau daugelis ir patys įsitikino, kad ir šioje srityje — kaip okupuotus kraštus išlaisvinti — vis dėl to dirbama daug ir atsidėjus.

Vlasovininku likimas

Aple Vlasovo likimą ir jo sąjūdžio siekimus, be pačių vlasovininkų, daugiau smulkesnių žinių suteikia šveicarų „Wochen-Zeitung“ Nr. 32 ir 33, kur aprašoma, kaip Vlasovo daliniai, išsiekę su vokiečiais drauge kariuomenę, bet paskiau nuo jų nusisukę, išlaivino Prahą, kodėl ten neatsivokio amerikiečiai, kaip tie daliniai buvo išduoti raudonarmiečiams, o galiausiai ir pačiam su 11 generolų 1946 m. rugpjūčio 1 d. buvo bolševikų įvykdytas mirties sprendimas. Aprašas visą tą vad. „Rusų išlaisvinimo armijos“ tragediją ir nacių bei V. demokratijų akimą, žurnalas pažymi, kad Vlasovas nors ir buvo išduotas, bet pats iš tikro nebuvo savojo krašto išdavikas. G. Hitleris ne tik nesunaikino bolševizmo, kaip kad išsiek iškilmingai skelbėsi tat padarysias, bet dėl vakariečių klaidų jį padarė žymiai pajėgesnį, negu jis kada nors iš viso prieš tai yra buvęs. Amerikiečiai, greičiausia iš nesusingaudymo, patys padėjo tuos įvykius privesti iki pat galo. Žurnalas išvedžioja, kad Vlasovas norėjo atstatyti Rusiją ne monarchistine ir ne komunistine, bet demokratine, kur pasiektaisiais laimėjimais būtų galėjusi džiaugtis visa tauta, bet ne atskirų partijų pareigūnai. Deja, ir Vlasovas norėjo atstatyti išlaisvintą nuo bolševizmo Rusiją su senosiomis sienomis. Ne ką toliau baltų atžvilgiu nuėjusios ir tos grupės, kurios vėliau, išlaivinus nuo bolševizmo Rusiją, norį jų užimtoje srityje „įvykdyti plebiscitą“.

— o —

Daugiausia žinių apie Kanadą ir jos lietuvių gyvenimą duoda „Nepriklausoma Lietuva“, išeinanti 8 ir 10 pusl. kas savaitę. Prenumerata — 6 dol. metams. Adresas: Nepriklausoma Lietuva, 7722 Ville Lasalle, Montreal. P. Q. Canada. Mūsų atstovai Anglijoje: Mr. A. Gerdžiūnas, 6 Beechey St., Oldham, Lancs., Mr. V. Zdanavičius, 35 Fashion St., London, E.1. Per juos galima užsisakyti „Nepriklausomą Lietuvą“.

— o —

INFORMACIJŲ AGENTŪRA. Duodami patarimai ir informacijos įvairiais skyrybų paieškojimų, biznio ir kitais reikalais. Agentai D. Britanijoje. JAV, Indijoje ir Afrikoje. Kreiptis raštu ar žodžiu: Enquiries Incorporated, Continental Section, 23, Stanley Gardens, London, W. 11. Tel.: BAY 8138.

KELIONIŲ BIŪRAS

HICKIE, BORMAN GRANT & Co. 24, Charles II St. London, S.W.1 parūpina bilietus kelionei į visus pasaulio kraštus laivais, lėktuvais, traukiniais ir sutvarko kelionės formalumus. Patarnavimas skubus, patikimas, be jokio specialaus atlyginimo. Rašyti angliškai (rašant lietuviškai laiškus adresuoti į DBLS Centrą).

Vienos žvaigždės istorija

Buvo tai 1915 m. Paryžiuje. De Belleville gatvėje, kuri buvo taip ilga, kaip diena be duonos, kurioje ir rąsavario dienomis dūlkių debesys kildavo nuo šaligatvių ir medžių nežaliuodavo, nes jų ten dar niekas nebuvo pasodinęs. Taigi, toje gatvėje gimė mergaitė.

Jos motina dainuodavo artimos kavinės karius, grįžusiems iš fronto, o tėvas mažose alkūtelėse akrobatika „stebino“ praeivius, kurie retkarčiais įmesdavo į sustyrius kepurę varioką. Pertraukos metu jis skaitydavo „kioskuose“ išstatytus laikraščius stambiais raštes. Šį kartą, kai jis buvo besiruošias baigti dienos darbą, įstrigo jam viena antraštė: „Anglų auklė, Miss Edith Cavell, vokiečiai sušaudė Belgijoje.“

Po vienos savaitės, gatvės akrobatas, pagerbdamas sušaudytą Belgijoje anglę, savo mažąją mergaitę pakrikštijo Edith vardu.

Draugai, susirinkę krikštynoms, kalbėjo:

— Edith... tai nėra tinkamas prancūzų vardas. Tikėk, kad šitoks vardas negali atnešti jai laimės. Geriau jau pavadintumei ją Valentinę ar Yvannę...

Atrodė, kad krikštynose dalyvavusių pranašystė pildosi: po keturių metų, tą dieną, kai Pasaulinis karas pasibaigė, mažoji Edith apako. Ir atsitiko tai, kaip paprastai atsitinka varganteliams, tą dieną, kada jos tėvai buvo gavę darbo kėliaujančiame cirke. Suprantama, jų gyvenime tai buvo toks didelis įvykis ir tiek daug žadęs ateitį, kad mažosios dukrelės apakimas negalėjo būti priežastimi šitokių pasūlymų atmetimui. Ji, Edith, buvo palikta senele globoje, gyvenusios kaime. Lisieux apylinkėse.

Nuo aušros iki sutemos senele lūpos čiauskėjo nelaimingąjai maldos žodžius, pasakečius, anekdotus ir visa tai, ką ji, būdama jauna, buvo patyrusi Paryžiaus gatvėse. E-

dith priprato klausyti ir taip pat priprato nieko nematyti.

Vieną 1919 m. rugpjūčio sekmadienį, senoji nusivedė mažąją negerę į Lisieuxo atlaides; kur jos prisijungė prie minios luosųjų ir ligonių negalėjo dar susigvyventi su mintimi, kad iš fronto vyrai niekad daugiau nebegrįš. Šį nelaimingų minia meldėsi prie šv. Terezės paveiklo, kuri buvo vienintelė jų viltis. Mažoji Edith kartojė senele tartas maldos žodžius, nesuprasdama jų prasmės. Nežinia, senele ar mažosios neregės, malda buvo išgirsta. Žinoma tik, kad po dešimties dienų Edith išvydo savo senele raukšlėtą veidą. Nuo to laiko ji prisijungė prie savo tėvų ir drauge keilaudavo su cirku.

Cirkas vaikams, nežinantiems koks jis bebūtų, visada paliečia didelį įspūdį: klounai, beždžionės, arkliai, liūtai, „mirties“ kilpos... Šitokioje aplinkoje Edith augo. Tačiau jau visada vyliojo Paryžius, kur nebuvo tos keliaujančio cirko drausmės, kur gyvenimas buvo panašus į žvirbilo gyvenimą. Čia ji susirado draugus: viešbučio durininką Talbariną, senąjį „filosofą“, miesto parkuose nakvojančius „menininkus“, tikruosius nerūpestingą gyvenimo atstovus. Tačiau Edith rūpinosi mokslu ir sekmadienio mokykloje ji šiek tiek pramoko rašyti ir skaityti. Maža to, ji pramoko dar daugiau: ji pažino minios psichologiją, pažino žmogų tokį, koks jis iš tikrųjų yra. Niekas veltui nepoją gatvės dainininkę ir niekas nenumeta varioką, jei daina neverta praivio dėmesio.

Turėdama septyniolika metų, Edith susirado bendradarbę ir draugę — Simonę, kuri turėjo gabumų iš žiurno, baigus dainelę, rinkti pinigų. Jų repertuaras susidėdavo iš populiariausių gatvės dainelių, dažnai anoniminų, apie žinomus toje gatvėje įvykius. Kai kurios šios dainelių buvo įgrotos į plokšteles, bet tai įvyko daugel metų vėliau.

1935 m. spalio mėn. popietis, kada Edith akis į akį susitiko su tikru netykiu, rikuo nesiskyrė nuo daugelio rudens dienų: buvo vėsu, krampo'o smulkutis lietus, ir klausytojų būrelis ne taip jau skaitlingas, kai jos dainavo baladę apie merginą, kurį „gimė kaip žvirblis, gyveno kaip žvirblis, ir mirė kaip žvirblis“.

Edithai bedainuojant, stabtelėjo pravažiuojąs automobilis. Išlipo tuktelėjęs, pagyvenęs vyriškis ir prisijungė prie klausytojų. Simone „nepametė galvos“ ir paskubėjo atkisti beretę, kad jis nedingytų per anksti. Beretėn įkrito 100 frankų banknotas. Merginos apkvailo.

— Duosiu tau šimtą, jei šį vakarą atvyksi į mano kabaretą rue P.erre-Charon, padainuoti šią dainelę. Šalyga — turi atrodyti taip kaip dabar, — pridūrė nueldamas.

Edith dėvėjo išsistyrusiomis alkūnėmis apsiaustėlį ir apie kąją buvo apsišukusi nublukusia skarele. Šitokia ji pasirodė kabareto scenoje. Plojimų padrausinta ji paėmė iš keiserio sidabrinį pacėklą ir pati salėje padarė rinkliavą. Egipto karaliaus sūnus, dabartinis karalius Farukas, paklojo jai 1000 frankų banknotą. Tą patį vakarą Edith pasirašė pirmąją jos gyvenime sutartį.

— Nuo dabar vadinsies Edith Piaff. — pasakė jai laukiamajame kabareto direktorius.

Po šešių mėnesių Edith Piaff buvo garsenybė.

Turint pinigų, galima v'sko siekti: Edith mokosi, lanko garstuosius muziejus ir meno galerijas, keliauja po pasaulį. Tik dviejų dalykų ji nenori keisti: drabužių, kai ji elna scenon.

— Tai neturi jokios reikšmės, — sako ji ir koncertuose būna visada apsirengusi ta pačia suknele, kurią ji dėvėjo dainuodama apie merginą, „gyvenusią, kaip žvirblis“.

Ar kas pasikeistų, jei mirtų Stalinas

Apskritai, visa bolševizmo sistema yra tokia, kur viskas paremta teroru, prievarta, propaganda, gąsdinimais. Ten viskas turi eiti pagal nustatytą liniją ir direktyvas. Vakaruose daug kas galvoja, kad jei numirtų Stalinas, tai bolševizmas Sov. Sąjungoje ir visur kitur žlugtų. Tai yra utopija. Stalinas gali ir mirti, net visas Kremlius su polit. bluru pasikeisti, bet niekas tenegalvoja, jog su tuo drauge žūtų ir visas bolševizmas, — sako žmonės, gerai jį pažinę. Į jų vletą stot kiti. Ir toji pati sistema bus laikoma toliau, o „nukrypėlliams“ lakstys galvos nuo pečių. Kom. sistemoje elna kontrolė po kontrolės. Šoferis seka savo viršininką etc., tam ir yra sugalvotas visas tas

žvėriškumas. Milijonus pavergtų žmonių tegali išgelbėti tik milžiniškas sukrėtimas iš šalies, pats bolševizmas savaimė nesubyrės, ir jo viena propaganda per radiją niekas nenuvers. Žmonių spontaniškas sukilimas, jų tikinimu, yra taip pat dabartinėmis sąlygomis neįmanoma. Kad ir mūsų tevyneje savojo krašto laisvei išsaugoti daroma, kas galima, tačiau Lietuva viena Maskvos vistikle nenugalės. Užtat, tos milžiniškos grėsmės akivaizdoje, kur bolševizmas kala ginklus i kusiama laisvam pasauliui nuslaubti, visi kam rūpi savo krašto laisvė, ir turi teikti draugėn visas jėgas, nesiskaldyti, dirbti vieningai. Jei visi visur taip darytų, išeitų visai kas kita.

Aukštieji Laisvosios Europos Komiteto Pareigūnai Londone

Šiomis dienomis Londone lankėsi Laisvosios Europos Komiteto (National Committee for Free Europe) pirmininkas, C.D. Jackson ir politinis to komiteto patarėjas, W. Griffiths.

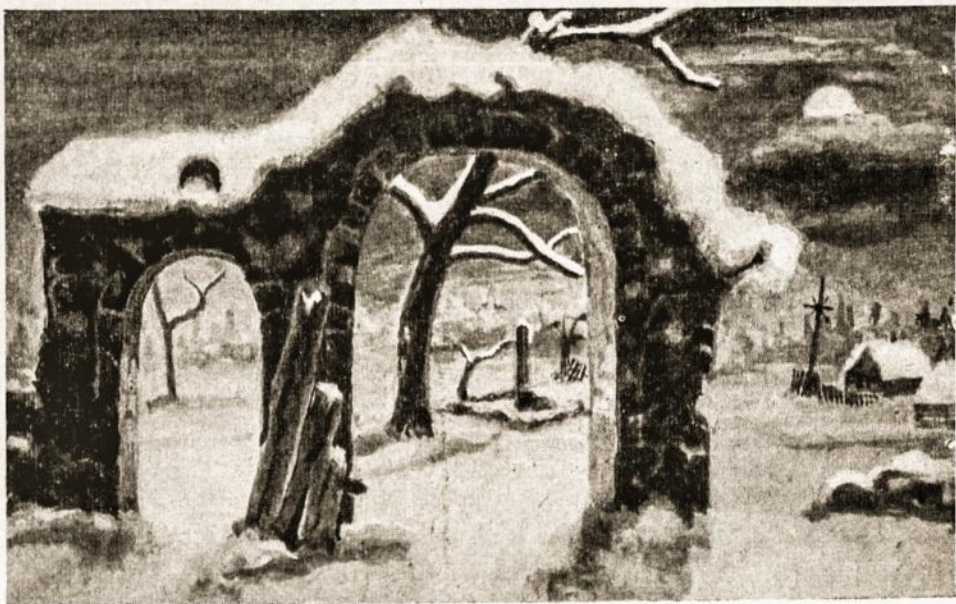
Lietuvių žurnalistų Sąjungos atstovai, DBLS pirmininkas ir žurnalistų Sąjungos narys M. Bajorinas ir LŽS-os D. Br. Skiryskas sekretorius F. Neveravičius, buvo priimti p. Griffiths'o ir turėjo progos pasikalbėti lietuviškųjų radio transliacijos lietuvių kalba esančios bendradarbių plane numatytos, tačiau šiandien dar nesą galima pasakyti, kada ir per kurias stotis jos bus pradėtos vykdyti. Šiuo metu Miunchene statoma radio stotis Lenkijai aptarnauti. Pasikalbėjimo eigoje lietuvių žurnalistų atstovų buvo iškeltas ir panagrinėtas informacinių per radio teikimo Sovietų okupuotiems kraštams būdai bei informacinių politikos klausimai.

Gruodžio 3 d. Laisvųjų žurnalistų Federacija buvo surengusi pobūvį visų Federacijų priklausančių tautybių žurnalistų atstovams ir aukštesiems svečiams. Lietuvių žurnalistų pobūvyje atstovavo F. Neveravičius.

Pobūvio metu Laisvosios Europos Komiteto pirmininkas C. D. Jackson supažindino susirinkusius su Komiteto vykdomais ir numatomais darbais.

Šiuo metu Komiteto veikla koncentruojasi keturiuose pagrindinėse srityse: radio informacija, pagalba pabėgėliams iš už geležinės uždangos, Sovietų okupuotųjų kraštų informavimas balionėliais siunčiamų brošiūrų bei paveikslų pagalba ir Laisvosios Europos Universitetas Strassburge.

Pastatydinta galinga radio stotis Miunchene Čekoslovakijai aptarnauti, baigiamos statydinti Vengrijai ir Lenkijai. Pabaltijo tautų kalbomis transliacijos esančios numatytos. Tačiau mastu praveista balionėlių akcija į Čekoslovakiją ir šlauresniu į Lenkiją atnešusi labai gerus rezultatus. Didelį rūpestį L. E. Komitetui sudaro pabėgėlių iš už geležinės uždangos antplūdis. Imant apskritai, patekę į Vakarus, buvo atsiduria labai sunkioje būklėje. Komitetas deda pastangas suorganizuoti jiems pastovią pagalbą. Ypatingą dėmesį C.D. Jackson atkreipė į Strassburgo universiteto reikšmę. Tai nesanti efektyvi šiai dienai priemonė, tačiau to universiteto darbo išdavos būslancios be galo svarbios išlaisvintųjų kraštų atstatymui. Pranešimo pabaigoje L.E. Komiteto pirmininkas pareiškė, jog, jo įsitikinimu, psichologiniame kare prieš komunizmą Vakarų vartojami psichologiniai ginklai turėsia atvesti prie Vakarų laimėjimo.

Kalėdų atvėrutė. Užsakykite s-gos centre.

LIETUVIŲ NAMAI
43, Holland Park, W. 11
Kai ir praėjusiais metais, L. Namuose ruošiamas bendros lietuviškos Kūčios. Norintieji dalyvauti, registruojasi pas L. Namų administratorių iki gruodžio 15 d. Kaina 12/6 vienam asmeniui.

Gruodžio 8 d. 19 val. p. Varkala skaitys paskaitą tema: „Verslo galimybės Anglijoje“.

Ieškoma Valė Kelpšaitė, kilusi iš Tauragės. 1947 — 48 m. atvykusi į Angliją. Ji pati arba ją žinantieji prašomį rašyti: J. Eidukas, 6918 So. Artesian Ave., Cricago 29, ILL. U.S.A.

Pranešame Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo nariams, kad gruodžio 15 d. 16 val. klubo patalpose šauklamas klubo narių visuotinas — metinis susirinkimas. Visus klubo narius prašome dalyvauti, pasiimant su savim nario knygeles.

Klubų valdyba
Mgr. WANDA SWIDERSKA, atlieka mediciniską kraujo analizę (Wassermann, Kahn), šlapumo, išaiškina ankstyvą neštumą, metabolizmą ir t. t. 16, Gabriels Rd., London, N. W. 2. Tel. GLA 8776.

Poezijos antologiją „Žemė“ ir „Lietuvių Dienų“ magazną Anglijoje galima įsigyti šiose vietose: DBL S-gos Centre — Londone. J. Mockevičius — White Hart, Holmfirth, Huddersfield, Yorks. A. Gerdžiūnas — 6, Beechey St., Oldham, Lancs. P. Dragūnas — 91, Jakman Rd., Cannon Hill, Birmingham.

BRADFORDO TEATRAS
LONDONE

Londone, pirmą kartą vaidins Bradfordo Dramos Studija „Atžalynas“. Gruodžio 15 d., šeštadienį, 6 val. vak. „Aušros Sūnūs“. Gruodžio 16 d., sekmadienį, 5 val. vak. „Valkata“.

Abu vaidinimai vyks Londono Sporto ir Socialinio klubo salėje, 345a, Victoria Park Road, E. 9. Bilietai jau pardavinėjami. Galima gauti pas skyriaus valdybos narius. Liūdzijų krautuvėje ir Lietuvių Namuose. Kaina nuo 2/6 iki 7/6.

Iš provincijos atvažiuojantieji prašomi bilietus iš anksto užsisakyti pas DBLS Reikalų Vedėją, Lietuvių Namuose, Tel. PARK 9699. Nepaprastai progos pamatyti scenoje šiuos veikalus! DBLS I-jo skyriaus valdyba

Malonėkit tuojau užsiprenumeruoti „Laisvąją Lietuvą“. Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio laikraštį, leidžiamą Kanadoje. „L.L.“ turi ryšių su Tėvynėje kovojančiais partizanais ir duoda žinių iš Tėvynės. Savo turinio įdomumu ji pralenkia daugelį kitų laikraščių. Kaina — metams 25 šil. Atstovas K. Jonelynas, The Chase Hotel, Coventry.

Dėmesio Manchesterio ir apylinkės lietuviams!

Pagal įsigalėjusią brangią lietuvišką tradiciją ir šiemet gruodžio 24 d. DBLS Manchesterio skyr. valdyba ruošia bendras lietuviškas Kūčias.

Kaina 12/6 šil. asmeniui. Norintieji dalyvauti prašomi iki gruodžio 19 d. užsiregistruoti Lietuvių Soc. Klube pas p. J. Bendorių ir pas p. J. Šlaucilį, 151, Bishop St., Moss Side, Manchester 16. Toliau gyveną kreipiasi paštu, pasiunčiant savo adresą ir pašto orderį minėtam sumai. Dėl vietovės vėliau pranešime kiekvienam.

DBLS Manchesterio skyr. valdyba
Ieškomos Agota ir Anelė Dumčiūtės, atvykusios į Angliją 1947 m. Pranešti adresu: Mrs. Aldona Selivienė, Excalibur Hostle, Alsager, Stoke-on-Trent, Staffs.